

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Машталяр Олександр Михайлович, 1987 року народження, громадянин України** освіта вища: у **2021 році** закінчив **Національну академію внутрішніх справ** за спеціальністю «Право» (диплом магістра).

З вересня 2022 року по теперішній час аспірант денної форми навчання кафедри інформаційних технологій ННПП НАВС, виконав акредитовану освітньо-наукову програму **Національної академії внутрішніх справ**.

Разова спеціалізована вчена рада утворена наказом **Національної академії внутрішніх справ** від «10» червня 2026 року № 772, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради - **Марини Співак**, доктора політичних наук, професора, професора кафедри адміністративного права та процесу Національної академії внутрішніх справ;

Рецензентів - **Ігоря Андрущенка**, кандидата юридичних наук, професора, професора кафедри економіко-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ;
Ірини Бухтіярової, кандидата юридичних наук, доцента, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ;

Офіційних опонентів - **Ганни Спіциної**, доктора юридичних наук, професора, заступника директора з наукової роботи Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса Міністерства юстиції України»;

Ольги Ковальнової, доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри державно-правових дисциплін ННІ права та соціального менеджменту Донецького державного університету внутрішніх справ.

на засіданні «28» липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань «Право» **Машталяру Олександр Михайловичу** на підставі публічного захисту дисертації «Правова охорона і захист персональних даних у сфері штучного інтелекту» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в **Національній академії внутрішніх справ, МВС України, м. Київ**.

Науковий керівник – **Валерій Хахановський**, доктор юридичних наук, професор, Національна академія внутрішніх справ, професор кафедри інформаційних технологій ННПП.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація є одним із перших комплексних досліджень правової охорони та

захисту персональних даних у сфері штучного інтелекту в українській правовій науці, у якому зазначену проблематику розглядають як самостійний об'єкт правового регулювання з огляду на технологічну специфіку алгоритмічних систем і підвищених ризиків для прав та свобод людини. У результаті здійсненого дослідження сформульовано й обґрунтовано, а також додатково аргументовано низку наукових положень і висновків, які виносяться на захист, зокрема:

вперше сформульовано цілісну наукову концепцію правової охорони та захисту персональних даних у сфері ІІІ, ґрунтовану на ризик-орієнтованому підході та принципах антропоцентричності, у межах якої персональні дані розглянуто як ключовий елемент життєвого циклу алгоритмічних систем;

вперше запропоновано виокремлення інференційних персональних даних як самостійного об'єкта правової охорони, визначено спеціальний режим їх захисту з огляду на здатність таких даних впливати на правовий статус особи;

вперше розроблено модель алгоритмічної відповідальності, яка передбачає диференціацію обов'язків між розробниками, постачальниками й операторами ІІІ-систем залежно від їхньої ролі у створенні та використанні алгоритмів;

вперше обґрунтовано підхід до правової оцінки обробки персональних даних через архітектуру алгоритмічних систем, логіку машинного навчання та соціальні наслідки автоматизованих рішень;

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом міністерства освіти та науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, зокрема шість наукових статей, опубліковано в наукових виданнях України, визнаних фаховими з юридичних наук, а також 4 тези наукових доповідей. У наукових публікаціях у повній мірі обґрунтовуються отримані наукові результати відповідно до поставленої мети:

1. Машталяр О. М. Проблеми використання штучного інтелекту під час оброблення персональних даних та напрями їх вирішення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 8. С. 256–259. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-8/59

2. Машталяр О. М., Хахановський В. Г. Масове спостереження та розпізнавання обличчя за допомогою штучного інтелекту: правові виклики та перспективи регулювання в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 317–321. DOI: 10.32782/2524-0374/2024-11/72

3. Машталяр О. М. Розпізнавання ходи як інноваційний метод ідентифікації: аналіз можливостей, ризиків та нормативно-правового середовища в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. Вип. 90, ч. 4. С. 310–317. DOI: 10.24144/2307-3322.2025.90.4.44

4. Машталяр О. М., Хахановський В. Г. Людський елемент у системах ІІІ, що обробляють персональні дані: європейський стандарт і український дефіцит

регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 11. С. 160–163. DOI: 10.32782/2524-0374/2025-11/33

5. Машталяр О. М. Штучний інтелект і біометричні дані в кримінальному процесі України: допустимість, ризики, судовий контроль. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. Вип. 92, ч. 3. С. 276–283. DOI: 10.24144/2307-3322.2025.92.3.37

6. Машталяр О. М., Петрик В. В. Персональні дані як електронний доказ у кримінальному процесі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2026. № 5. С. 218–221. DOI: 10.32782/2524-0374/2026-5/49

У дискусії взяли участь члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Спіцина Ганна Олександрівна**, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса Міністерства юстиції України», заступник директора з наукової роботи, виступила без зауважень.

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Ковальова Ольга Вікторівна**, Донецький державний університет внутрішніх справ, професор кафедри державно-правових дисциплін ННІ права та соціального менеджменту, виступила без зауважень.

Рецензент – кандидат юридичних наук, професор **Андрущенко Ігор Григорович**, Національна академія внутрішніх справ, професор кафедри економіко-правових дисциплін ННПП, виступив без зауважень.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Степанова Ганна Миколаївна**, кандидат юридичних наук, доцент **Бухтіярва Ірина Геннадіївна**, Національна академія внутрішніх справ, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін ННПП, виступила без зауважень.

Голова ради – доктор політичних наук, професор **Співак Марина Вікторівна**, Національна академія внутрішніх справ, професор кафедри адміністративного права та процесу, виступила із зауваженнями: 1) методологічна помилка: змішування понять «етап» та «період». Автор у тексті заявляє про виділення етапів, проте за своєю суттю наводить хронологічні періоди; 2) Змішування рівня правового регулювання та стратегічного планування (на прикладі 4-го етапу). До структури етапів розвитку законодавства автор включає акти різної юридичної сили та статусу: чинні закони, законопроекти (які не стали законом), концепції та дорожні карти. Згадка про Концепцію розвитку штучного інтелекту 2020 року, законопроект № 8153 та дорожню карту Мінцифри 2023 року стосується радше політико-правового планування та законопроектної роботи, а не реально діючого етапу правового регулювання. Законопроект не є чинною нормою права, а «м'яке регулювання» (soft law) у вигляді дорожньої карти не змінює імперативних вимог законодавства про захист персональних даних. С.60-61; 3) Термінологічна та хронологічна неузгодженість на п'ятому («сучасному») етапі. Автор визначає п'ятий етап як сучасний і вказує, що він формується під впливом GDPR, AI Act та Конвенції 108+, а також законопроекту № 8153. 4) Компонування тексту та нехарактерна академічна термінологія. Термінологія повинна відповідати спеціальності роботи; 5) У межах цього дисертаційного

дослідження методологічну основу становить комплексна ризик-орієнтована, антропоцентрична та міждисциплінарна модель, відповідно до якої правова охорона персональних даних у сфері штучного інтелекту розглядається не лише як сукупність нормативних заборон і дозволів, а як система превентивних, інституційних, технічних і процесуальних гарантій, спрямованих на запобігання шкоді правам людини (с.111). Автор вказує, що модель розглядається «не лише як сукупність нормативних заборон і дозволів, а як система превентивних, інституційних, технічних і процесуальних гарантій». 6) У тексті підпункту 2.1 спостерігається яскраво виражена термінологічна розбіжність: автор на сусідніх сторінках безсистемно й синонімічно вживає різноманітні поняття («зарубіжні підходи», «іноземні підходи», «зарубіжний досвід», «закордонний досвід», «зарубіжна практика», «іноземний досвід», а також «міжнародні стандарти»). Чи є за цією різноманітністю якась внутрішня логіка, диференціація чи авторська класифікація з тексту абсолютно не зрозуміло. Поняття «підходи», «досвід», «практика» та «стандарти» мають різне правове та змістовне навантаження. Досвід – це сукупність практичної діяльності, стандарти – це фіксовані нормативні чи технічні вимоги (наприклад, документи ЄС, Ради Європи чи ISO), а підходи – це доктринальні чи концептуальні позиції науковців або держав. Змішування їх в один ряд свідчить про порушення академічної культури написання тексту.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,
«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Машталюру Олександрю Михайловичу** ступінь доктора філософії з галузі знань «Право» за спеціальністю **081 «Право»**
Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова
разової спеціалізованої вченої ради

Марина СПІВАК